

Hoe om hierdie boek te gebruik	5
Hoofstuk 1: Klanke/Hoe klink Afrikaans	6
Eenheid 1: Klanke (<i>Sounds</i>)	6
Eenheid 2: Klankgrepe en lettergrepe (<i>Syllables</i>)	9
Hoofstuk 2: Woordsoorte (<i>Parts of Speech</i>)	11
Eenheid 1: Selfstandige naamwoorde (<i>Nouns</i>)	12
Eenheid 2: Byvoeglike naamwoorde (<i>Adjectives</i>)	21
Eenheid 3: Voornaamwoorde (<i>Pronouns</i>)	26
Eenheid 4: Werkwoorde (<i>Verbs</i>)	30
Eenheid 5: Bywoorde (<i>Adverbs</i>)	41
Eenheid 6: Deelwoorde (<i>Participles</i>)	45
Eenheid 7: Voorsetsels (<i>Prepositions</i>)	48
Eenheid 8: Voegwoorde (<i>Conjunctions</i>)	52
Eenheid 9: Lidwoorde en telwoorde (<i>Articles and numerals</i>)	56
Eenheid 10: Tussenwerpsels/Uitroepe (<i>Exclamations</i>)	58
Woordeskat en uitdrukkings: Vakansie/Reis	59
Hoofstuk 3: Sinstrukture (<i>Sentence structures</i>)	61
Eenheid 1: Hooftye (<i>Tenses</i>)	61
Eenheid 2: Woordorde/sinskonstruksie (<i>Word order/sentence construction</i>) ..	64
Eenheid 3: Sinsoorte (<i>Types of sentences</i>)	66
Eenheid 4: Sinsontleding (<i>Parsing of sentences</i>)	68
Eenheid 5: Lydende en bedrywende vorm (<i>Passive and active voice</i>)	73
Eenheid 6: Direkte en indirekte rede (<i>Direct and indirect speech</i>)	76
Eenheid 7: Ontkennende vorm (<i>The negative form</i>)	80
Woordeskat en uitdrukkings: Sport/ontspanning	83
Hoofstuk 4: Leestekens, spelling en woordeboeke	85
Eenheid 1: Leestekens (<i>Punctuation</i>)	85
Eenheid 2: Hoofletters en skryftekens (<i>Capital letters and other characters in writing</i>)	89
Eenheid 3: Spelling (<i>Spelling</i>)	95
Eenheid 4: Afkortings (<i>Abbreviations</i>)	101
Eenheid 5: Woordeboekgebruik (<i>Using dictionaries</i>)	103
Woordeskat en uitdrukkings: Musiek	106
Hoofstuk 5: Woorde, betekenis en taalgebruik	107
Eenheid 1: Afleidings (<i>Derivatives</i>)	107
Eenheid 2: Woordeskatuitbreiding (<i>Developing vocabulary</i>)	112
Eenheid 3: Figuurlike taal (<i>Figures of speech and idioms</i>)	119
Eenheid 4: Kritiese taalbewustheid (<i>Critical language awareness</i>)	122
Eenheid 5: Visuele geletterdheid (<i>Visual literacy</i>)	129
Woordeskat en uitdrukkings: Skool/loopbane/beroepe	138

Hoofstuk 6: Taalfoute, naslaanlyste en algemene foute	140
Intensiewe vorme (<i>Intensive form</i>) en dieregeluide (<i>animal sounds</i>)	140
Een woord vir... (<i>One word for...</i>)	142
Vergelykings (<i>Similes</i>)	144
Vaste uitdrukkings (<i>Fixed expressions</i>)	146
Woorde wat dikwels verwar word (<i>Words that are often confused</i>)	148
Algemene foute (<i>Common errors</i>)	151
Literêre begrippe (<i>Literary concepts</i>)	153
Indeks	157
Erkennings	160

Hoe om hierdie boek te gebruik

Die *Oxford Afrikaanse Taalgids* is 'n taalgids wat jou help om Afrikaans beter te verstaan en om gemaklik daarin te kan kommunikeer. Nuttige verduidelikings oor Afrikaanse taalgebruik, voorbeelde van algemene foute, praktiese aktiwiteite en toepaslike woorde- en fraselyste word by die gids ingesluit.

Die boek is as volg gestruktureer:

- Afrikaanse **taalkonsepte** is in vyf tematiese hoofstukke ingedeel.
- Elke **hoofstuk** is onderverdeel in **eenhede** waar verwante konsepte saam gegroepeer word.
- Die **Inhoud** dui aan waar konsepte gevind kan word.
- Die **tematiese benadering** beteken dat jy die taalstrukture en woordeskat op 'n geïntegreerde manier aanleer.
- 'n **Verwysingshoofstuk**, Hoofstuk 6, bestaan uit nuttige woordelyste en relevante voorbeelde.
- Engelse vertalings van onbekende begrippe en woorde is ingesluit om vreemde taal-sprekers te help.

Inhoud	
Hoe om hierdie boek te gebruik	5
Hoofstuk 1: Klank/Hoe Klink Afrikaans	6
Eenheid 1: Klank (Sounds)	6
Eenheid 2: Klankgrepe en lettergrepe (Syllables)	9
Hoofstuk 2: Woordsoorte (Parts of Speech)	11
Eenheid 1: Selfstandige naamwoorde (Nouns)	12
Eenheid 2: Byvoeglike naamwoorde (Adjectives)	21
Eenheid 3: Voornaamwoorde (Pronouns)	26
Eenheid 4: Werkwoorde (Verbs)	30
Eenheid 5: Bywoorde (Adverbs)	41
Eenheid 6: Deelwoorde (Participles)	45
Eenheid 7: Voorsetels (Prepositions)	48
Eenheid 8: Voegwoorde (Conjunctions)	52
Eenheid 9: Lidwoorde en telwoorde (Articles and numerals)	56
Eenheid 10: Tussenwerpsels/Uitrope (Exclamations)	58
Woordeskat en uitdrukings: Vakansie/Reis	59
Hoofstuk 3: Sinstrukture (Sentence structures)	61
Eenheid 1: Hooflye (Tenses)	61
Eenheid 2: Woordorde/sinstruktuur (Word order/sentence construction)	64
Eenheid 3: Sinsoorte (Types of sentences)	66
Eenheid 4: Sinontleding (Parsing of sentences)	68
Eenheid 5: Lydende en bedrywende vorm (Passive and active voice)	73
Eenheid 6: Direkte en indirekte rede (Direct and indirect speech)	76
Eenheid 7: Ontkenende vorm (The negative form)	80
Woordeskat en uitdrukings: Sport/ontspanning	83
Hoofstuk 4: Leestekens, spelling en woordeboeke	85
Eenheid 1: Leestekens (Punctuation)	85
Eenheid 2: Hoofletters en skryftekens (Capital letters and other characters in writing)	89
Eenheid 3: Spelling (Spelling)	95
Eenheid 4: Afkortings (Abbreviations)	101
Eenheid 5: Woordeboekgebruik (Using dictionaries)	103
Woordeskat en uitdrukings: Musiek	106
Hoofstuk 5: Woorde, betekenis en taalgebruik	107
Eenheid 1: Afleidings (Derivatives)	107
Eenheid 2: Woordeskatuitbreiding (Developing vocabulary)	112
Eenheid 3: Figuurlike taal (Figures of speech and idioms)	119
Eenheid 4: Kritiese taalbewustheid (Critical language awareness)	122
Eenheid 5: Visuele getaltheid (Visual literacy)	129
Woordeskat en uitdrukings: Skool/loopbane/berep	138

Hoe elke konsep gestruktureerd is:

- Voorbeelde van konsepte wat onderrig gaan word in die eenheid.

- Hulp deur middel van notas, wenke en verwysings in die kantlyn

Eenheid 2 Klankgrepe en lettergrepe (Syllables)

VOORBEELD: Klankgrepe (ook sillabe genoem): rok-ke - ro-ke
Lettergrepe (ook skrifgrepe genoem): rok-ke - rok-ke

1. Woorde kan verdeel word in sillabe en/of lettergrepe. Lettergrepe is die verdeling volgens hoe 'n woord geskryf word: ma-sa. Dit help met die spelling van die woord. Klankgrepe is die verdeling van klanke volgens hoe 'n woord gesê word: ma-sa. Dit help met die uitspraak van die woord. Klankgrepe en lettergrepe is dikwels dieselfde (soos by "baba"), maar verskil ook (soos by "rokke" in die voorbeeld hierbo).

2. Wanneer jy die woord sê, hoor jy dikwels die klankgrepe:
VOORBEELD: moenie - moe-nie
getrek - ge-trek

3. Klankgrepe wat op klinkers eindig, word **oep klankgrepe genoem en klankgrepe wat op medeklinkers eindig, word **geslote** genoem.**
VOORBEELD: ruk (geslote)
baba: ha (oep) - ha (oep)
klaskamer: klas (geslote) - ka (oep) - mer (geslote)

Algemene foute

- Moenie die lang vokale in 'n oep lettergreep verdubbel nie.
VOORBEELD: kookende / kolkende ✓

Uitspraakverskynsels

VOORBEELD: op dit - oppie; lui - lys

1. Oorroning (overrounding) gebeur wanneer sommige mense nie die klinker met geronde lippe uitspreek nie.
VOORBEELD: "mimi" / word as "mier" / uitspreek
"duidelik" / word as "dydelik" / uitspreek

2. Oorroning (too much rounding) gebeur wanneer sommige mense die klinker verkeerdlik met geronde lippe uitspreek.
VOORBEELD: "po" / word as "po" / uitspreek
"sewe" / word as "seuwe" / uitspreek

3. Assimilasie vind plaas wanneer ons praat, want klank wat lank mekaar staan, beïnvloed mekaar. Wanneer jy "onbillik" as "onbillik" uitspreek, beteken dit dat die **n**-klank deur die **b**-klank beïnvloed is omdat die **n**- en **b**-klanke naby mekaar in die mond gevorm word. By "kinkers" wat as "kinkers" uitspreek word, beteken dit dat die **d**-klank deur die **n**-klank beïnvloed is.
VOORBEELD: "anders" as "aners", "onbekend" as "onbekend", "op die" as "opi/oppie", "van die" as "vannie"

4. Nasalering vind plaas wanneer die lug deur die mond- en neusholte stroom. Wanneer jy "dane" uitspreek, hoor jy nie die **n**-klank (wat 'n neusklank of nasale klank is) nie en dit word gelyk gemaak aan die klinker.
VOORBEELD: "mens", "kuns", "ons", "ingaan", "ontreg"

Oefeninge

Basies

1. Is die klank in die volgende woorde kort vokale, lang vokale of tweeklanke?

mieu
meer
feit
dier
boek
naaf
mus
rooi
hael
pys

Gevoerd

2. Verdeel die volgende woorde eers in klankgrepe en daarna in lettergrepe.

radio
gogga
langer
ouers
vertek
klaskamer
muise
kraai
sokker
kombuis

- Aktiwiteite om jou te help met die begrip en gebruik van die konsepte

Ikone

☞ Die ikoon dui 'n aktiwiteit aan wat **basiese** vaardighede van die leerder vereis.

☞ Die ikoon dui 'n aktiwiteit aan wat 'n meer **gevoerd** vaardigheid van die leerder vereis.

HOOFSTUK 1

Klanke/Hoe klink Afrikaans

Eenheid 1 Klanke (*Sounds*)

VOORBEELD: Klinkers (ook vokale genoem): **kas** – **kaas**
Medeklinkers (ook konsonante genoem): **kas**

Die **Afrikaanse spraakklanke** word in drie groepe verdeel: **klinkers** (*vowels*), **medeklinkers** (*consonants*) en **tweeklanke of diftonge** (*diphthongs*). Wanneer jy skryf word die klanke met behulp van die Romeinse alfabet voorgestel, maar moenie deurmekaar raak met die spelling van die woord en die uitspraak daarvan nie. 'n Mens spel “lekker” met twee **k**'s, maar as jy dit uitspreek, hoor jy net een **k**: “le-ker”.

1. Klinkers (Vokale)

Wanneer jy **a, e, i, o, u, y** uitspreek, is daar **geen versperring** (*no hindrance*) in die lugstroom nie.

Klinkers is almal **stemhebbende klanke** (*vocal cords vibrate*) en vorm die kern van elke **lettergreep** (*syllable*). Daar is 6 klinkers, maar hulle kan kort of lank uitgespreek word om omtrent 13 spraakklankers te vorm.

VOORBEELDE: tak → taak
strek → streek
stik → stuk
grot → groot
mier → muur

2. Medeklinkers (Konsonante)

By medeklinkers is daar **versperrings** (*hindrance*) in die pad van die lugstroom. Dit kan in die keelholte of die mondholte of by die lippe wees. Konsonante kan **stemloos** (*vocal cords do not vibrate*) of **stemhebbend** (*vocal cords vibrate*) wees: as jy **p** en **b** uitspreek, hoor jy die verskil. Sommige medeklinkers, soos **b, m, p, n**, word op dieselfde manier as in Engels uitgespreek terwyl sommige konsonante anders as in Engels uitgespreek word. Hulle is:

- **g** soos in “geld”, “krag” en “golf”, maar ook as “gholf”
- **j** soos in “ja”, “jas” en “jolig”, maar nooit soos in die Engelse “jolly” nie
- **v** soos in “vaal”, “faal”, maar nooit soos in die Engelse “viva” nie
- **w** soos in “werk” en “water”, maar nooit soos in die Engelse “water” nie.

3. Tweeklanke (diftonge)

Tweeklanke word gevorm deur 'n samesmelting van twee klinkers in dieselfde lettergreep, maar jy hoor nog beide die klinkers.

VOORBEELDE: reis, rys, waai, huil, rooi, bloei, blou, leeu

Afrikaans se uitspraak

Afrikaans se uitspraak is baie nader aan die letters as byvoorbeeld Engels se uitspraak. As jy weet hoe om die alfabetletters uit te spreek, behoort jy vinnig die uitspraak aan te leer.

Gebruik die volgende wenke om jou te help met jou Afrikaanse uitspraak.
(Use the following tips to help you with your Afrikaans pronunciation.)

A	Short (a) and long (aa)
B	Similar to English
C	Used in loan words like "casino" and "camembert"
D	Similar to English
E	Short (e) and long (ee)
F	Similar to English
G	Two sounds: soft like in "loch" or guttural like in "good"
H	Similar to English
I	Short (i) and long (ie)
J	Like English y: "year"
K	Similar to English
L	Similar to English
M	Similar to English
N	Similar to English
O	Short (o) and long (oo)
P	Similar to English
Q	Used in loan words like "quiche"
R	Like in Spanish; a rolling "r"
S	Similar to English
T	Similar to English
U	Short (u) and long (uu)
V	Similar to English f: "fat"
W	Unique sound; similar to "way"
X	Used in loan words like "xenofobie"
Y	Like English "ay"
Z	Seldom used, but like English: "Zoeloe" and "zombie"

Algemene foute

- Moenie deurmekaar raak met **ie** en **ei** nie.

VOORBEELD: “sien” (*see*) maar “sein” (*signal*)

- Die **b** word aan die einde van woorde as 'n **p**-klank uitgespreek wanneer dit in die enkelvoud is.

VOORBEELD: “rob” word as “rop” in die enkelvoud uitgespreek, maar “robbe” in die meervoud.

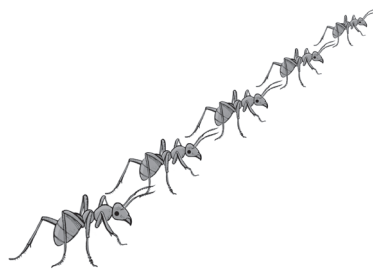
- Die **d** word aan die einde van woorde as 'n **t**-klank uitgespreek wanneer dit in die enkelvoud is.

VOORBEELD: “kind” word as “kint” in die enkelvoud uitgespreek, maar “kinders” in die meervoud.

- Die lang **ie** en die lang **ee** word dikwels verwar – veral voor die r-klank.

VOORBEELD: “mier” en “manier” word verkeerdelik as “meer” en “meneer” geskryf.

- Die lang **uu** en die lang **oe** word dikwels verwar.

VOORBEELD: “muur” word verkeerdelik as “moer” uitgespreek en dan ook so gespel.

